TRACTATVS DE IMMVNITATE ECCLESIASTICA ET DE POTESTATE ROMANI PONTIFICIS

ALEXANDRI PESANTII ROMANI
PHILOSOPHIÆ, SACRÆ THEOLOGIÆ,
Et vtriusque Iuris Doctoris, Comitis, & Equitis.

AD SANCTISS. D. N.
PAVLVM QVINTVM
PONTIFICEM OPT. MAX.
Et ad Illustrissimum, & Reuerendissimum
D. SCIPIONEM BVRGHESIVM
S.R.E. CARDINALEM EIVS NEPOTEM.

ROMÆ, Ex Typographia Gulielmi Facciotti. M. DC. VI.
SVPERIORVM PERMISSV.

SANCTISS. D. N.

PAVLO QVINTO

PONT. OPT. MAX.

Ac Illustrissimo, & Reuerendissimo

D. SCIPIONI BVRGHESIO

S.R.E. CARDINALI AMPLISSIMO

EIVS NEPOTI.

Alexander Pesantius F.

Rodit iterum in lucem (Pater Beatissime, Scipio Princeps Illustrissime) Tractatus ille de Ecclesiastica immunitate, deque Romani Pōtificis auctoritate, quem superioribus mensibus, vnà cum Commentarijs, & Disputationibus meis in vniuersam Doctoris Angelici Theologiam, primum typis consignatum, Augustissimo nomini vestro consecraui. Hoc autem, vt iterum aggrederer, & Ecclesiasticæ libertatis amor, & existimationis meæ ratio suo sibi iure deposcere videbantur. Cum enim anni huius exordio Venetijs publicis prælis litteris Cōmentaria hac

mea diuulgassem, nescio quo infortunio, Tractatus hic tamquam spurius è reliquo corpore, per summũ scelus extremis hisce temporibus excerptus, & quasi ad huius lucis radios caecutiens. Venetijs in tenebris delitescat; quiq. prius publica attestatione, diplomateq. Senatorum manibus kalend. Aprilis 1604. roborato placebat adeo, paulò post ad Venetos scopulos allisum, tam indignum fecerit naufragium. Quem vt colligerem, pro viribusq. reficerem, consulendum existimaui iterata hac editione, quantum in me foret, & Ecclesiasticae immunitati, & existimationi meae, vt & illa quàm latè pateat ab omnibus dignoscatur, & huic alienae labes minimè aspergantur, futurum ratus, vt quorum ad manus mutilatus ille peruenerit, nouae editionis beneficio medicina non desit, qui verò peregrino, & imminuto aditum obstruxerunt, natiuo illum decori, & ornamentis restitutum suscipiant, & amplexentur.

Hoc igitur ita constituto, reliquum consilium fuit expeditus, cuius potissimum patrocinio et nomine insignitus perueniret in Doctorum manus. A vobis (Paule Beatissime, & Burghesi Cardinalis Amplissime) non fuit diutius aberrandum. Quis enim non videt equum fuisse, vt Ecclesiasticae immunitatis patrocinium summo sacrorum

Anti-

Antiſtiti, religionis vindici, & ſanctitatis dicaretur, qui quaſi Atlas cœlum hoc militantis Eccleſiæ inuictis humeris fulcis, atque ſuſtentas. Tibi verò Burgheſi Nepos Illuſtriſsime pari ratione debetur, qui vt quaſi nouus Alcides Auunculo Atlanti ingenti cœlorum pondere interdum defatigato, humeros illi ſupponis tuos, ita par fuerat, vt cui mutua Eccleſiæ regiminis cura impendet, illi pariter Eccleſiaſticæ immunitatis patrocinium commendaretur. Accipite ergo hilari, ſerenoq. vultu, quo humilia quæque extollere conſueuiſtis, alterum hoc deuotionis meæ monumẽtum, vel quia vobis iure debitum, vel quia vobis ab addictiſsimo, in veſtraq. clientela poſito cõſecratur, obſeſque ſit mea erga veſtrum auguſtiſsimum nomen obſeruantia ſempiterna.

TRA-

TRACTATVS DE IMMVNITATE ECCLESIASTICA ET DE POTESTATE ROMANI PONTIFICIS.

ALEXANDRI PESANTII ROMANI Philoſophiæ, ſacræ Theologiæ, & vtriuſque Iuris Doctoris, Comitis, & Equitis.

DISPVTATIO PRIMA.

Quo iuris omnes Eccleſiaſtici ſint ſoluti legibus ciuilibus Principum ſæcularium.

PRIMO ſupponendum eſt hic, Clericos, & omnes Eccleſiaſticos non ſubiacere ciuilibus Principum conſtitutionibus, & decretis.

Secundo ſupponendum eſt, quæſtionem eſſe, ſint ne Clerici immunes a ciuilibus Principum conſtitutionibus iure diuino, an naturali, vel potius humana lege, & ſi hac, ciuili ne, an vero pontificia, vel canonica.

Duæ in hac re ſunt Doctorum ſententiæ.

1 Sen-

1. Sētentia est Med. Sot. Palat. Victoriæ, Bannes, Ledesma, Couar. Petr. Ferr. Alc.

1 Sententia est Medinæ quæst. 15. de rebus restituendis, Soti in 4. dist. 25. quæst. 2. art. 2. concl. 3. 4. & 5. Palatij in 4. dist. 25. & 3. conclus. 3. Victor. relect. 1. de potest. Eccl. quæst. 6. prop. 2. Bann. 2. 2. quæst. 67. art. 1. Ledesmæ in 4. par. 2. quæst. 20. art. 4. versic. hæsitabis, conclus. 2. & 3. Couarr. in practicis quæst. cap. 31. num. 2, versic. 1. concl. Petr. Ferrar. in practicis de confess. §. plenum. Alciat. in cap. cum ab homine de iud. Hi omnes negant in ijs, quæ pertinent ad ciuilem gubernationem, Clericos immunes esse iure diuino a potestate Principum laicorum: exemptos tamen esse iure ciuili, atque canonico, qui hanc sententiam tenent multis eam argumentis probare nituntur.

Argumenta pro prima sententia ex Scriptura.

Primo ex verbis Pauli ad Roman. 13. vbi habetur, quod in ipsis ecclesię nascentis exordijs, sacris initiati Principum subiacebant imperio: deinde Actorum 8. cap. 25. inquit: *Ad Cæsaris tribunal sto, à quo me oportet iudicari*: quod intulit, quia persuadebant ei, ne Præsidis iudicio staret: præterea 1. Petri 2. ait: *Omnibus parere debere principibus etiam discolis*. Insuper Matth. 22. ex persona Christi dicitur: *Reddite quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo.*

Adhuc nullum diuinum pręceptum in sacris litteris Clericos a potestate sæcularium excusat: ergo. Adde, quod lex Christiana omnes Christi seruos quacunque ciuili obligatione, hoc est seruitute, coniugio, pecuniæ debito, obedientiaq. obligat, & obstringit, quare ergo Dominus Clericos a ciuilium principum potestate liberabit? Amplius, quid obstat Clericos diuinis muneribus famulantes, non posse laicorum Principum statutis obtemperare? Quid, quando clerici cum laicis conuentiones faciunt, vel bona, & agros, seu aliud quidpiam emunt, vendunt, pignori dant, accommodant, mutuant, depositant, aut inter se permutāt? nonne in iudicium adduci debent, & cogi a laicis magistratibus, vt seruent conuenta, pecunias soluant, exigant, pignora reddant, accommodata, mutuata, depositique nomine

ne consignata restituant? vel quid faciendum, si clericus furti, homicidij, læsæ maiestatis, patricidij, veneficij, aut proditionis patriæ conuictus sit? num clericali habitu iustam supplicij animaduersionem effugiet?

Tandem inquiunt, si iure diuino clerici laicorum ordinationibus, atque legibus, non subderentur, non posset Papa clericali exemptioni, & libertati aliquid addere, vel diminuere, cuius tamen oppositum sæpius videmus. Item nec posset clericorum controuersias laico iudici delegare, nec eorum sententijs standum esset, licet Glo. in cap. valde dist. 49. declaret Romanos Pontifices id facere posse.

2 Sententia est Canonistarum, & multorum Theologorum, qui dicunt clericos, & omnes ecclesiasticos iure diuino, & naturali exemptos esse a ciuilibus principum legibus. Ita sentiunt Innoc. Host. cap. 2. de maior. & obed. glo. in cap. si Imperator dist. 96. in verbo discuti, & in cap. quanquam, de censib. in 6. in verbo diuino. Ioann. Andr. Dominicus, Archid. Anchar. Franchus in cap. quanquam de censib. in 6. Abb. Felyn. Dec. Butrius in cap. Ecclesiæ sanctæ Mariæ de Constit. de sent. excom. Aufrerius, Clem. 1. de offic. iudic. ord vers. ad quæst. Rochus, Curtius in cap. vlt. de consuet. Rota in antiquis decis. 10. de consuet.

2 Snia Canonistarũ. Inn Host. Andr. Dõ. Archi. Ancha. Abba. Fely. Dec. But Card. Auf Cur. Rota.

Probant isti suam sententiam multis argumentis.

Primo ex Gen. 47. legitur Iosephum, cum Regi totam terram Aegypti quotanni tributo subiecisset, terram tamen sacerdotum immunem statuisse: & primo Esdræ 7. decernitur, ne Sacerdotes, & Leuitæ tenerentur soluere tributum Regibus Persarum: Item Numerorum 18. legimus dedisse Deum sacerdotibus decimas, quò sibiipsi ad altare ministrarent, igitur sacerdotes, & religiosi, dum in diuino ministerio, & rebus sacris vitam degunt, sæcularium principũ effugiunt potestatem. Deinde Matt. 17 vitio dabant Apostolis, quod Augusto Cæsari tributum non soluerent; illos autem percontatus Dominus, Reges ne terræ a proprijs fi-

Argumẽta pro secũda sentẽtia ex Scriptura.

 lijs,

lijs, an ab alienigenis censum acciperent, Petro ab alienigenis affirmanti, respondit Dominus, ergo liberi filij sunt: vt autem illi non scandalizarentur pro se, & pro Petro tributum soluit, ex quo colligitur, Christum Dominum seipsum, & Petrum, quem Ecclesiæ suæ præfecerat, a solutione annui census liberasse. Insuper ait Psal. 114. *Nolite tangere Christos meos*, scilicet sanctos meos, quales clerici sunt a Domino consecrati.

Argumēta ex iure canonico. Argumentantur etiam ex iure canonico, quia in c. quanquam de cens. in 6 Bonifacius Papa VIII. decernit clericos, atque ipsorum bona omnia, tam iure humano, quam diuino ciuilibus Principum ordinationibus, & statutis non subiacere, facit etiam ex cap. non minus, de immunit. eccl. vbi in Lateranen. Concil. Papa hæc verba habet, scilicet, *Sacerdotes maioris fuisse in Aegypto sub Pharaone æstimationis, quam nunc sub ciuilium principum, & laicorum potestate: siquidem Pharao Israeliticis omnibus emancipatis sacerdotes solum, atque ipsorum bona libertate donauit.* Id ipsum habetur multis in locis 11. quæst. 1. cap. præsertim, cap. placuit, & cap. relatum. Grat. cap. futuram. 12. quæst. 1. & cap. conuen. 23. quæst. 8. Rufin. suæ Hist. eccles. lib. 1. cap. 2. refert, *Responsio Constantini Imp.* Constantino Magno Imperatori porrectos fuisse libellos accusationum aduersus Episcopos, & illum accusantibus responsum dedisse: *Episcopos, & sacerdotes omnipotentis Dei iudicio reseruari.*

Tandem ex ratione propriæ sententiæ robur adijciunt, inquiunt enim si solum iure humano scripto clericalis turba a ciuilium principum potestate eximeretur, sequeretur hoc maximum ecclesiæ detrimentum, scilicet laicales principes, vel in totum, vel aliquali ex parte posse clericorum immunitati, & exemptioni derogare: ergo.

Sane valde grauis est quæstio, & non facili negocio terminanda: in qua nobis ita progrediendum existimo, vt primo quæ Doctoribus communiter accepta sunt, deinde quæ ambi-

ambiguo sensu laborant, diligenter adnotemus, & dilucidemus.

1 Notandum est hic non quæri, an exemptio clericorum, & ecclesiasticorum iure ciuili, & canonico confirmata sit, sed an ecclesiastici iure diuino a laicorum Principum legibus eximantur. *1. Notand.*

2 Notandum est, Marsilium Patauinum non iniuria ab ecclesia suspensum, & damnatum fuisse a Papa Ioanne XXII. per constitutionem incip. *licet iuxta doctrinam Apostoli.* quoniam asserebat Imperatoris iuri, & potestati non modo sacerdotes, & clericos, sed Episcopos, & Archiepiscopos, atque adeo ipsum Romanum Pontificem iure diuino esse subiectos: & addebat, ipso quoque iure diuino laicales principes in Christum dominum, tanquam in hominem habuisse potestatem ex Ioan. 19. quando Christus Pilato respondit: *Non haberes potestatem aduersum me vllam, nisi tibi datum esset desuper*: & ex verbis Pauli ad Rom. 13. & 1. Pet. 2. Act. 25. *2. Notand. Errores Marsilij Patauini.*

3 Notandum est, exploratum esse apud omnes Theologos, quod clerici in rebus diuinis, & ecclesiasticis iure diuino a laicorum Principum legibus sunt exempti: non enim clericis princeps prohibere potest sacrorum officiorũ exequutionem, peccatorum punitionem, sacramentorum administrationem, Scripturarum interpretationem, excommunicationum, suspensionum, irregularitatis, & interdicti pœnas, eligendorum in Ecclesijs ministrorum examen, creationem, confirmationem, ordinandorum promotionem, & alia quamplurima. *3. Notand.*

4 Notandum est, receptum etiam esse, viros Dei obsequio dicatos nunquam ciuilibus occupationibus, & negocijs iure diuino sese immiscere posse: & si Rex, vel alius princeps clericis mandaret, vt in militiam proficiscantur, siue arma sumant, muros defendant, acies instruant, vel aliquid huiusmodi, ei obediendum nequaquam esse. *4. Notand.*

5. Notand. 5 Notandum, indubitatum esse, & omnes concedere, quod laici, quam in rebus annexis spiritualibus auctoritatem exercent, ea ecclesiæ priuilegio vtuntur: huiusmodi sunt ius patronatus, capellæ Regiæ, ius sepulturæ, ius nominandi aliquos ad beneficia, item ius imponendi, & exigendi pensiones, & alia.

His ergo notatis, veritas quæstionis versatur in his duobus.

Primo, vtrum clerici in rebus ciuilibus, & temporalibus possint iure diuino cogi ante tribunal laicorum, & illorum sententijs, & statutis obtemperare.

Secundo, an iure diuino clerici sint immunes a censibus, & tributis principum sæcularium.

1. Conclus. 1 Dico, secundam sententiam rationi, iurique canonico, ac diuino consentaneam esse: eam enim sequuntur nõ modo canonistæ fere omnes, sed etiam Theologorum plurimi, vt Syluester verbo, immunitas. 1. quæst. 4. versic. secundum ad munera. Almain. tractatu de suprema potestate ecclesi. cap. 8. prop. 3. ad finem. Angel. verbo immunitas, num. 33. versic. 11. Præter quam quod canonistæ aiunt exemptionem clericorum cum iure diuino maxime conuenire, licet non concedant esse de iure diuino in rebus temporalibus, quod tamen legitur in iure canonico in c. quanquam de cens. in 6. & cap. si Imperator, dist. 96. & cap. non minus, de immun. eccl. & cap. nimis, de iureiur. idem habetur in Conc. Lateran. sess. 9. in Bulla reformationis curię, vers. & cum a iure, vbi hæc verba leguntur: & cum a iure tam diuino, quam humano, laicis potestas nulla in ecclesiasticas personas constituta sit: quibus verbis suffragantur etiam illa Concil. Trid. sess. 25. de reform. cap. 20. quæ sunt ista: *Et personarum Ecclesiasticarum immunitatem Dei ordinatione, & canonicis sanctionibus constitutam.* Ergo manifeste constat ex ipsis locis, clericorum immunitatem esse de iure diuino.

2 Dico,

2 Dico, secundam sententiam Canonistarum niti etiã ratione. Primo quia ea, quæ Deo, & diuino cultui emancipantur, non amplius laicali iurisdictioni subsunt, Habetur in cap. nulli, cap. prædia, in quæst. 2. & cap. quæ semel. 19. quæst. 3. cap. semel, de reg. iur. in 6. vbi dicitur: *semel Deo dicatum, non est ad vsus humanos amplius transferendum*: Item in l. summa, ff. de rer. diuisione, & in institut. tit. eod. §. nullius, & in cap. in legibus 12. quæst. 3. dicitur, sacris vsibus instituta, esse bona Dei, ergo statim ac Deo dicantur ab omni laicorum iure, atque imperio liberantur, quid enim rei est laico cum clericis in Dei sortem, partem, & hæreditatem vocatis? Præterea, si vtensilia ipsa, atque mobilia, vel stabilia, vbi diuinis ritibus, & officijs sunt oblata, a sæcularium vsu, commodo, & iurisdictione secernũtur, ita vt aliqua ne tangere quidem possint, cur non clerici Deo perpetuo seruientes eodem priuilegio, & immunitate gaudebunt? Ad extremum, maxima hinc oritur seruorum Dei, & Ecclesiarum quies, pax, & tranquillitas, quæ alioquin multa paterentur damna, & incommoda, nisi verò similius esset, Clericos iure diuino a laicorum Principũ legibus, & statutis esse absolutos.

2. Conclus.

Modo ad argumenta primæ sententiæ, respondeo.

Ad primum Pauli ad Roman. 13. & 1. Petri 2. & Act. 25. & Matth. 22. & Ioan. 19. dicimus, quod Paulus aduertens Dei Ecclesiam iam florere incipere, & facillimè posse ad nihilum reduci, si Principum legibus, & potestati non paruisset, ideo dixit ad Rom. 13. Omnis anima potestatibus, &c. non tamen voluit significare Clericos iure diuino Principibus sæcularibus esse subiectos, & intelligitur locutus respectiuè, videlicet laici sint subiecti Principibus laicis, & Clerici Prælatis. Sanctus tamen Hieronymus per potestates sublimiores Ecclesiasticas dignitates intelligit, ad Rom. cap. 13.

Respondetur ad argumẽta secunda sententiæ.

Ad illud Ioan. 19. *Nõ haberes potestatem aduersum me, &c.*

dico

dico potestatem duplicem esse, vnam facti, alteram iuris, loquutumque esse Christum Dominum de potestate facti, qua communiter Tyranni vtuntur, non autem de potestate iuris, modo quæstio non est de prima potestate, sed de secunda.

Ad reliqua argumenta facilis est responsio, siquidem Clerici statim ac diuino seruitio, & cultui sunt dicati, ab omni laicorum imperio, & iure soluuntur, quod de Christianis eo ipso, quod Christiani sunt, non contingit.

DISPVTATIO II.

Vtrum ex longa consuetudine laici in Clericos potestatem habeant.

1. Sentētia est Nauar. Gul. Ray. Couar & aliorū recentiorum.

1 ENTENTIA est Nauar. in Man. c. 27. nu. 70. Gulicl. de Bened. in cap. Rayn. in ver. & vxorem, decis. 2. Couar. pract. q c. 35. num. 5. & aliorum recentiorum, qui experi ntia facti dicunt, à iudicibus regijs Cle[illegible]orum causas ad sua tribunalia sæpe fuisse reuocatas, & hoc rectè factum esse conantur defendere.

Argumenta pro prima sententia.

Primò probatur ex text. in cap. filijs, & nepotibus, 16. q. 6. qui iubet, si Metropolitanus deperdat bona Ecclesiæ, debere hoc Regi denunciari, ergo inquiunt, vt eum corrigat, & pœna afficiat.

Sed respondeo, ibi text. minus hoc voluisse inferre, sed benè denunciari Regi iubet illum Metropolitanum, vt Rex ipsum vel reprehendat, vel faciat instantiam alteri superiori pro illius correctione.

Secundo probatur ex verbis D. Hieron. in cap. Regum 23. q. 5. vbi de officio regali verba faciens, inquit: Regum munus

esse facere iudicium,& iustitiam, & eruere oppressos a manibus opprimentium.

Huic quoque auctoritati respondendum ita est, quod cum facienti iudicium requiratur iurisdictio, maximè ad Regem inquit D. Hieronym. pertinet iudicare de illis, in quos auctoritatem,& ius habet, scilicet in subditos: Clericis tamen proprij iudices sunt concedendi, nec in eos regiã auctoritatem exercere valet.

Rota Romana. Quibus dictis suffragatur quotidie Rota Romæ, quæ definit, laicorum huiusmodi ius in Clericos nihil de iure posse: imò pugnare cum sacris sanctionibus, quoniam Concilia, & Pontifices interdicunt expresse laicis, ne Clericorum causas ad sua tribunalia reuocare audeant, ex cap. placuit, vt quisquis, cap. peruenit, 11. quæst. 5. cap. inclita, cap. si quis ex fratribus,& cap. si diligenti,& cap. significasti, de for. competen. vnde nec Episcopi licentia potest illis hanc auctoritatem communicare, vt notant ibi, & in cap. qualiter. Butrig. num. 8. Ioan. And. num. 11. Panor. nu. 7. Anch. nu. 5. Imo. nu. 3. Abb. & Bellamer. sub num. 3.

2 Sententia est Dec. Bal. Butr. Fel. Ioan. And. Pan. 2 Sententia est negatiua, & vera, laicos vi consuetudinis nullam habere auctoritatem, & ius in Clericos: ita Dec. num. 88. consl. 150. num. 4. Bald. in cap. Clerici, Butrig. ibid. num. 2. & 11. Felin. cap. 2. sub nu 3. Ioan. Andr num. 6. Franc. num. 10. Ioan. Monach. num. 5. Roman. num. 13. & Panorm. cap. quisquis, sub num. 3.

Argu. pro 2 sententia. Hæc secunda sententia probatur ex cap. Clerici, de iudic. in quo statuitur longam consuetudinem non posse præiudicare sacris ordinationibus, in quibus tollitur omnis potestas laicis cogendi Clericos ad tribunalia sæcularium.

Secundo, probatur ex cap. qualiter, & quando de iudic. in quo vetitum est, ne laici Clericos ad sua tribunalia conuenire vllo modo possint.

Tertio probatur, quia alioquin talis consuetudo tolleret libertatem ecclesiasticam, quod spectatim notat Bald.

in cap.

in cap. Clerici, Panorm.num.6. Innocent. in cap. nouerit, de sententia excommunicat. Bartol.& Bald. in alia constit. Feder. cassa,& irrita, C.de sacrosanct.eccles.

1.Conclus. 1 Dico de præscriptione, eam non auxiliari laicis contra Clericos, etiam si sit temporis immemorabilis: ratio est, quia ex cap. causam notant Doctores, laicos non posse potestatem spiritualem habere, & exercere ciuiliter, quoniam sunt inhabiles ad illam, nec virtute alicuius præscriptionis habere ius, & auctoritatem in spiritualibus, atque adeò in Clericos: ita Ioan.Andr.& omnes in cap. 2 de præbend. in 6.Dec.in cap.decernimus,nu.38. de iudic. & Panorm.in cap.quanto,num.2.de consuetud.

2.Conclus. 2 Dico, non posse sæculares principes Clericorum causas decidere,& sententiare, neque vi, aut armis cogere Ecclesiasticas personas ad comparendum ante sua tribunalia, nisi cum a Prælatis illarum fuerint requisiti:ex cap.administratores eadem quæst. & cap.1.de offic.ordin.

3 Conclus. 3 Dico, quando aliquis Prælatus contumacia, aut insolentia subditorum Ecclesiasticorum non potest exercere suam auctoritatem, & potestatem in suos Clericos, debet ad Principes sæculares recurrere, & eorum auxilium,& brachium postulare, qui tenentur ei suffragari,vt not. Bald.in cap.olim,num.14.de rescript. Panor. in cap. tua, nu.10. de decim. & alij,& est textus in cap. 1.de offic.ordin.

DISPVTATIO III.

Vtrum consensus Romani Pontificis sufficiat in his,quæ longa consuetudine vsum iam acceperunt.

1.Sentētia 1 SENTENTIA est affirmatiua, laicales magistratus multas Ecclesiasticorum causas ad sua prætoria reuocare, & iure posse decidere ex tacito

ex tacito

ex tacito Romani Pontificis consensu, ita aliqui recentiores.

2 Sententia est negatiua, quæ probatur primo, cum semper in dies Romæ Romani Pontifices reclament in sæculares, qui ecclesiasticos conueniunt, & ad sua tribunalia cogunt, prohibeant, pœnis, & censuris afficiant, qui talia facere audent.

2. Sententia

Prætereo tot Rotæ, & Romanorum Auditorum decisiones: item litteras monitorias Auditoris Cameralis. Item solemnem publicationem excommunicationum quotannis factam a Romanis Pontificibus in die Cœnæ, quibus omnibus aperte colligitur tantum abesse, vt verum sit, quod isti recentiores dicunt, vt potius falso conuincantur.

Dices, posse laicos ecclesiasticorum causas recognoscere, & iudicare, quando certa est consuetudo, non posse autem, quando incerta, vel simulata est.

Obiectio.

Respondeo, Romanos Pontifices quotiescunque in Bullis dicunt, sub prætextu consuetudinis sæculares non audeant Ecclesiasticorum causas ad se auocare, eos nedum prohibere hoc illis, quando consuetudo certa & manifesta est, sed etiam quando est incerta, & subobscura.

1 Quæres, an laici iudices possint Ecclesiasticas causas recognoscere, quando habent priuilegium Romani Pōtificis, vt inquit Bann. 2.2.qu.67. art. 1. dub. 2. conclus. 6. Regem Hispaniæ habere, qui potest Ecclesiasticos ad sua Tribunalia cogere, quando aliquis laicus quærimoniam facit.

Quid faciēdum quando Principes habent priuilegiū a Papa.

1 Dico, esse vidēdum, an vere is habeat priuilegium, qui dicitur habere, & ipsius esse illud ostendere, quando fiat instantia.

1. Conclus.

2 Dico, debet considerari, an illud priuilegium sit personale, an ad tempus, an ad particulares, an ad omnes personas, & quibus conditionibus munitum, & roboratum: Item fueritne vnquam derogatum.

2. Conclus.

C 3 Dico,

Conclus. 3 Dico, non esse fide digna, huiusmodi priuilegia fuisse vlli vnquam concessa in Pontificiæ auctoritatis detrimentum, & diminutionem, & contra Bullam Cœnæ: quod si etiam concessa fuissent, quis nesciat per huius publicationem penitus reuocari, & de facto tolli?

Quo Papa possit laicis causas ecclesiasticas committere. 2 Quæres, quomodo Papa possit laicis causas Ecclesiasticas committere, cum iure diuino clerici a sæcularium potestate sint absoluti: quoniam Papa iuri diuino non potest derogare.

Respondeo, iuris diuini esse, ne laici per se clericorum causas cognoscant, sed quando cognoscunt ex auctoritate Romani Pontificis, id non iudicant ex propria auctoritate, sed tanquam ministri Papæ, atque ideo ius diuinum abrogare non dicuntur. Et summa est, ea quæ sunt iurisdictionis laicis posse committi a Papa, non autem quæ sunt ordinis. quia horum laici sunt penitus incapaces.

Quæ potest Papa laicis committere, & quæ non.

DISPVTATIO IV.

Vtrum leges Principum sæcularium obligent clericos, & personas Ecclesiasticas.

HAEC quæstio a multis pertractata est, de hoc enim agunt Fely. Abb. & alij in cap. Ecclesia S. Mariæ de Constit. & interpretes iuris ciuilis in l. omnes populi, ff. de iust. & iur. & in l. ad instruct. C. de sacrosanct. eccles.

Notandū. Notandum est, quod leges, & statuta possunt dupliciter considerari, vel quatenus Imperatoria, Regia, & sæculari auctoritate confirmata sunt, & hoc modo non obligant ad illorum obseruationem clericos, nec personas Ecclesiasticas, & ratio est, quoniam clerici non substant iurisdi-

risdictioni laicorum, nec Reges, aut Principes possunt condere leges, nisi in subditos, quoniam ferre leges, pertinet ad iurisdictionem. Bald. in l. nulli, C. de sent. & interloc. vel possunt considerari, quatenus in se aliqua habent, quæ iure naturali, vel canonico præcipiuntur, & ita ligant in foro conscientiæ Ecclesiasticas personas, non quatenus leges ciuiles, sed quatenus iure naturali, diuino, vel canonice confirmantur.

Quæres, quare leges laicorum obligent clericos, non ea ratione quatenus ciuiles, sed quatenus lege ciuili aliquid iure canonico, naturali, vel diuino præceptum continent.

Respondeo, quia clerici, & personæ Ecclesiasticæ tenentur iure naturali, canonico, & diuino, non ciuili, quia laici nullam habent in clericos auctoritatem.

1. Conclus. 1 Dico, quod laicus non obediẽdo legibus Principis, pœnas incurrit per leges sui principis statutas, clericus autem non sic, quoniam peccat solum contra legem naturæ, non contra ciuilem.

2. Conclus. 2 Dico, quod laicus frangendo legem principis ciuilem, iure ab ipso pœnis afficitur, at clericus eandem violando non a principe laico, sed a suo prælato condemnari, & puniri debet, si eandem legem condiderit.

DISPVTATIO V.

Vtrum clerici, & Ecclesiastici teneantur obedire legibus laicorum, quibus pretia rebus venalibus imponuntur.

HAEC disputatio potest habere duplicem sensum, vel an clerici teneantur non minus ac sęculares illis legibus, aut teneantur vendere res suas honesto pretio, quod lex præscribit laicis.

Conclusio. Dico, si intelligamus primo modo, certum esse non ita obligari clericos illis legibus, quemadmodum laici, quia lex quatenus ciuilis est, non habet ius in clericos: at si quæstio sit de secundo, dico clericos, non minus obligari quam laici, vt res suas vendant iusto pretio, quia hoc est iuris naturalis, & diuini, quibus alligantur Ecclesiasticæ personæ,& non solum laici; alioquin si clerici res vendant supra honestum pretium,furtum committere dicuntur. Nō tamen lege ciuili tenentur Ecclesiastici vendere triticum, oleum, vel ligna eo pretio, quo laicis eadem lege præscribitur: etsi in lege ciuili clericis etiam pœnæ imponantur, nihil in illos roboris habent.

DISPVTATIO VI.

Vtrum leges sæcularium obligent clericos, ne externis bona in ciuitate posita vendere, locare, aut concedere possint.

Refutatur snia Sign. LICET Signorol. de Homodeis pro affirmatiua sententia multa adduxerit consil. 21. nihilominus tamen sententia negatiua quod tale statutum non comprehendat clericos, vera & communis est & sacris Canonibus conformis ita Alberi. de Rosatis tra. de statutis par. 2. qu. 2. Paul. de Castro cons. 89. nu. 1. lib. 2. Fely. in cap. Ecclesiæ S. Mariæ nu. 81. & 89. de Consti. Iulius Clar. in pract. crim. qu. 82. ad quintum statutum circa alienationem nu. 2. vbi opinionem asserentem tale statutum, vel leges Principum sæcularium non legare clericos nec Ecclesias dicit esse communem: Plotus cons. 19. nu. 11. 12. Iacob. Mandellus cons. 8. nu. 9. concl. 6. vbi impugnat

Snia negatiua est cōmunis.

pugnat

pugnat consilium Signorol. de Homod. eandem sententiã negatiuam in terminis tenuit sepe Rota, & signanter in vna Regien. siue Corigien. bonorum die 6. Februarij an. 1589. coram bon.mem.Gipsio.

Decisio Rota.

DISPVTATIO VII.

Vtrum leges sæcularium possint obligare bona, & agros ad Ecclesiasticas personas translatos solitis contributionibus a populo imponendis.

HAEC quæstio est grauissima quam Calderin. tractat cons 7.de Constit. vbi nu. 2. vers. ista quidem, considerata eius grauitate dixit indigere summi Pontificis declaratione.

Quæstio grauissima

Doctores qui valde sepe in hac re obscure loquuntur, sic distinguere solent; quædam sunt onera, quæ prædijs, siue bonis propter ipsamet bona indicuntur, siue imponuntur, vt in l. rescripto §. fin. & in l. munerum §.patrimoniorum ff. de muner. & honoribus, & tunc dicunt talia bona sic onerata ad quemcunque perueniant, transire cum illo onere, quia illud onus est certum, reale, & perpetuum. Innoc. in c. non minus de immunit. Eccles. Abbas cons. 53. num. 1. vers. certum est lib. 1. Anchar. cons. 96. nu. 6. versiculo cessit autem.

Nota distinctionem.

Quædam vero sunt onera non perpetua & certa, sed pro varietate temporum & negotiorum imminentium variabilia & mutabilia, quorum impositio, vt precitati Doctores dicunt, fit pro solido & libra, & hoc casu Doctores dicunt, quod si res, siue bona tali onere grauata perueniant ad Ecclesias, vel personas Ecclesiasticas, fiunt libera, quia desinit illud onus, postquam res peruenit ad personam

priui-

priuilegiatam cap. nouerint 10.qu.1.cap.1. de iure patronatus lib.6. ita Archid. dicto cap.1.de immun. Eccles. lib. 6. quem refert, & sequitur Ioan.Andr. nu.5. in fin. & Gemin.ibid. nu. 9. vers. tamen subdebat, & Calder. cons.7. de constit.nu.2. circa fin. vers. subdit tamen, & hanc sententiam tenuit Rota in causa Brundosina gabellæ die 13. Febr.1604. coram Penca.

Decisio Rotæ.

Ex prædictis infertur hunc secundum casum de oneribus non perpetuis nec certis diffiniendum esse ad fauorem ecclesiarum, & personarum Ecclesiasticarum, ita vt Principes sæculares non possint per suas leges obligare bona & agros ad Ecclesiasticas personas translatos solis contributionibus a populo imponendis per Canones etiam Cōciliorum generalium claros in cap. non minus, & in cap. aduersus de Immun. Eccles. & per Constit. Pontificiam Alexandri Papæ IV. in cap.1.de immunit. Eccles.lib.6.

Sententia vera.

De primo casu quando onera sunt perpetua, & certa,& rebus imposita maior est difficultas, & si generalitati sacrorum Canonum standum sit, idem dicendum videtur, quod de secundo casu, & ego vt tutas reddam Principum, & Magistratum sæcularium conscientias, non possem tuta conscientia aliud suadere, quam vt cum talia onera imponenda, vel imposita iam exigenda sunt, non aliter fiat, quam consulto & concedente Romano Pontifice.

Quid debeant facere Principes.

DISPVTATIO VIII.

Utrum clerici obligentur ijs legibus, quibus decernitur, dimidiam bonorum partem legitimè pertinere ad filios.

VAERITVR, an clerici sint obligati illis statutis, quibus lex ciuilis determinat, dimidiam bonorum partem ad filios pertinere ex. g. si Franciscus, qui lege ciuili tenetur relinquere

quere filio suo dimidiam portionem bonorum, relinquat tantum tertiam partem, & Ecclesiæ reliquum, quæritur, an Ecclesia teneatur reddere filio bona vsque ad integram satisfactionem dimidiæ portionis.

Dico, Ecclesiam teneri reddere in foro conscientiæ, quoniam lex illa ciuilis nihil immunitati ecclesiasticæ derogat, & proinde ea clerici & Ecclesiæ tenentur; ita Fely. Abb. & plerique in cap. Ecclesia S. Mariæ de constit. *Conclusio.*

DISPVTATIO IX.

Vtrum leges sæculares, quæ tollunt aliud ciuile statutum, quod clericorum continebat immunitatem, possint derogare libertati, & priuilegio Ecclesiasticorum.

QVAERITVR, num lex ciuilis abrogans aliud statutum, quo aliquod priuilegium clericorum continebatur, possit obligare in præiudicium libertatis ecclesiasticę; ex. gr. statutum erat, vt in certa Ecclesia erogaretur singulis annis tanta pecuniæ summa, deinde aduenit alia lex id prohibens, quæritur an in foro conscientiæ teneat huiusmodi statutum.

Licet quorundam sententia sit affirmatiua, ego tamen existimo negatiuam esse veram, & ratio est, quia beneficium vbi ecclesiæ confertur, vim habet iuris, nec potest laicus illud amplius reuocare, plura vide apud Fely. in cap. Eccles. S. Mariæ de Constit. nu. 97. *Negatiua est vera sententia.*

DISPVTATIO X.

An leges sæculares, quibus cauetur, ne quis possessionem apprehendat Ecclesiæ, vel beneficiorum sine facultate Principis, vel suorum ministrorum, valeant.

Conclusio.

DICO cum communi sententia Canonistarum, quos refert Fely. in cap. Eccles. S. Mariæ de Constit. nu. 96. non valere, quoniam derogant ecclesiasticæ immunitati, ecclesia enim habet ius, & potestatem mittendi clericos in possessionem ecclesiarum, & beneficiorum, ita omnes Canonistæ, qui communiter reprobant cons. 23. Angeli incip. *nulla persona:* contra quod tenet etiam Abbas cons. 83. lib. 1.

DISPVTATIO XI.

An valeant leges sæcularium Principum constituentes pœnam propinquis, & cognatis Ecclesiasticorum, eo quod Ecclesiastici ipsorum suis legibus obedire nolint.

Conclusio.

DICO non valere, quoniam damno afficiunt ecclesiasticos, & derogant immunitati ecclesiasticæ, ita Fely. num. 99. & est textus in cap. olim de iniurijs.

Quæres, quid dicendum de legibus punientibus,

tibus, opprimentibus, vel onerantibus colonos, vel famulos Ecclesiasticorum, eo quod isti eorum forum, iurisdictionem detractent, & recusent: Respondeo, eodem prorsus modo, quo supra dixi de Ecclesiasticis dominis.

Quid dicendum de colonis.

DISPVTATIO XII.

An valeant leges Principum sæcularium quibus statuitur vt clerici vnà cum laicis aliquid tribuant ad reficiendas vias, pontes, portas, muros ciuitatis, & alia huiusmodi; vt statuerunt Honorius, & Theodos. in l. ad instruct. & Theodos. & Valent. in l. iubemus, C. de sacros. Eccles.

1 ENTENTIA est dicentium clericos, & ecclesiam debere contribuere, ita Innoc. Vinc. Host. Glo. Cardin. Anchar. Philipp. in cap. non minus, de eccles. immunit.

1. Sententia

2 Sententia est dicentium, clericos, & ecclesiam non debere contribuere: & hæc est sententia communis canonistarum, ita Abb. Ioan. Andr. Butr. & alij, in cap. non minus, de eccles. immun.

2. Sententia

1 Dico, huiusmodi leges non obligare ecclesiasticos, & ecclesias, etiam quando est communis vtilitas, nisi vel consulto Rom. Pontifice, si potest, vel non potest Episcopo loci iuxta decisionem Canonum non minus de immun. Eccles.

Conclusio.

Quæres, quid dicendum de his, quæ toti populo soluenda imponuntur ad communem custodiam vrbis, murorum,

rorum, agrorum, tempore pestis, & belli. Respondeo, eodem prorsus modo, quo supra.

Et licet prima sententia sit secundum ius ciuile, tamen secunda cum sit secundum ius canonicum omnino tenenda est.

Vide Beroum cons. 31. incip. consultatio. lib. 1.

DISPVTATIO XIII.

An Ecclesiastici rei læsæ maiestatis per principes sæculares, & eorum iudices puniri possint.

Conclusio. DICO, non posse iure, ita Iul. Clar. lib. 5. recept. sent. in pract. crimin. quæst. 36. nu. 28. & probatur ex cap. si diligenti, de foro compet. vbi deciditur, quod clericus nonnisi coram iudice Ecclesiastico conueniri, vel condemnari potest.

Obiectio. Obijcies, in aliquibus ciuitatibus vi consuetudinis vigentis ecclesiasticos puniri ob crimen læsæ maiestatis a iudicibus sæcularibus.

Respondeo, in hac parte huiusmodi consuetudinem corruptelam esse, nec vis vlla præscriptionis, longæue consuetudinis laico ius dare potest, quia in laicum potestas Ecclesiastica cadere non potest: ita omnes communiter, vt infra.

DISPVTATIO XIV.

An leges Principum sæcularium sint iustæ, cum Ecclesiasticæ immunitati, & libertati derogare videantur.

1 NOTANDVM est, in quibusdam prouincijs & Regnis Christianorum Principum esse statuta & leges, quibus cauetur, ne externi admittantur ad ecclesiastica beneficia, ac proinde literæ Apostolicæ non recipiantur contrarium decernentes: item ne ex beneficijs ecclesiasticis pensiones soluantur externis impositæ, & huiusmodi literæ Apostolicæ non recipiantur. item non admittantur literæ Apostolicæ, quibus derogatur priuilegijs ecclesiarum conferendi Canonicatus Magistris, vel Doctoribus. *1. Notand.*

2 Notandum, esse leges & statuta, quibus cauetur, ne Legati, vel Nuncij Apostolici ad regnum aliquod auctoritate Pontificia missi, vtantur facultatibus sibi a Romano Pontifice concessis, priusquam facultates huiusmodi referantur ad Regia prætoria, & iudicibus, vel magistratibus Regijs exhibitæ legantur, & recognoscantur. *2. Notand.*

3 Notandum est, hanc difficultatem fuse tractarunt Couarr. in lib. pract. quæst. cap. 35. & 36. Dried. lib. 2. de liber. Christ. cap. 2. *3 Notand.*

Hic monemus lectorem in hac quæstione decidendo, sicut & in reliquis, ita caute procedendum, vt nihil dicatur, quod vel immunitati ecclesiasticæ deroget, vel legitimam Regum, aut principum potestatem tollat, lædat, aut offendat. *Admonitio auctoris ad lectorem.*

Et ita breuiter referam, quid auctores de hac re senserint, secundo quæ erunt probabiliora, ideo.

4.Notand. 4 Notandum est, inter excommunicationes, quæ in Bulla Cœnæ Domini promulgantur, vnam ferri solitam ab anno Domini 1586. quæ constituitur in laicos, & etiam clericos, qui ciuilium principum auctoritate aliquo modo prohibent, impediuntve executionem literarum Apostol. mandator. & aliorum ecclesiast. processuum, vel decretorum pertinentium ad gratiam, vel iustitiam, & in eos, qui suum ad id consilium, aut assensum præstant, etiam prætextu violentiæ tollendæ, vel iniuriæ depellendæ, vel causa alterius obtenti iuris, seu etiam donec appellauerint ad Rom. Pontificem melius informandum, aut ei supplicauerint, nisi supplicationes huiusmodi coram Rom. Pontifice legitime prosequantur.

Quare dubitatur, an huiusmodi excommunicatione afficiantur iudices, Magistratus ciuiles, qui vim, vel iniuriã repellendi causa literas Apostolicas apud se retinent, & impediunt, quominus executioni mandentur, nec quippiam ad Romanum Pontificem referant, vigore priuilegiorum, & vt hæ difficultates bene discutiantur, sit

DISPVTATIO XV.

An causa possessoria, quando est de rebus spiritualibus, vel quasi spiritualibus possit iure coram iudice ciuili agi, & iudicari.

DE hac quæstione agit Abb.c.literas de iuram. calum.Couarr.lib.pract.quæst.c.35.nu.1.

1.Notand. Quotuplex sit causa: Quid sit cã spiritualis simpliciter

1 Notandum est, vt docet Abbas, quæstio, seu causa de re spirituali potest esse simpliciter spiritualis, aut simpliciter ciuilis, aut mixta: simpliciter spiritualis est ea, in qua tractatur de iure,

iure, .s. an hoc, vel illud matrimonium valeat, an hic, aut ille sit ex legitimo matrimonio natus, an impetratio beneficij canonica fuerit, &c. & huiusmodi causæ nullo modo coram iudice sæculari tractari possunt, cap. tuam, de ordine cognitionũ,& c.lator,c.causam,qui filij sint legitimi.

Quid causa quasi spiritualis.

Causa,quasi spiritualis est ea, in qua agitur iudicio possessorio, quod requirit etiam ex aliqua parte petitorium, quo agitur de proprietate rei, ex.g. cum tractatur de restituenda coniuge marito, opus enim est eam causam agere, scilicet, legitimum inter eos matrimonium constitisse,cap. ex transmissa, & cap. ex parte, de resti. spolia: & hæc causa ex Abbate agi debet coram iudice Ecclesiastico, quia est ei coniuncta causa spiritualis, sine qua expediri non potest.

Quid causa simpliciter ciuilis.

Causa simpliciter ciullis est, in qua nihil spirituale tractatur, vt cum agitur de iure succedendi in hæreditate.

Quid causa mixta.

Causa mixta est, in qua tractatur, an Franciscus, v. g. succedat in regno, quia simul etiam agitur, an fuerit hæreticus, vel excommunicatus, his positis.

Quæstio est, an cum agitur vt Franciscus clericus recuperet ecclesiæ possessionem, a qua est eiectus per vim, vel retinet beneficij possessionem, in qua ab alio turbatur, sit causa spiritualis, an potius ciuilis.

1. Sentent. est Guido Gulielm. Gall. Canum. Carol. Io. Sel.

1 Sententia est Guidonis Papæ, Guliel. Bened. Nicolai Boer. Anfrerij, Thom. Gramm. Ioan. Gall. Carol. Degrass. Ioan. Sel. quos refert Couarr. lib. pract. quæst. cap. 35. num. 1. qui dicunt, huiusmodi causam esse ciuilem, & ad iudices laicos pertinere, & in Gallia esse consuetudine receptum.

Probant auctoritatibus Glos. in cap. cum dilectus, de elect. verb. iuramento, & in cap. literas, de restit. spoliat. in verb. iuramento, & Ioan. Andr. in cap. frequens, de restit. spoliat. in 6. Innocentij in eodem cap. cum dilectus, & Archid.

2 Sen-

2 Senten. 2 Io. Lign. 2 Sententia est Ioan. Lignani,& aliorum apud Panor. in cap. literas,dicentium, huiusmodi causam esse spiritualem, vel quasi spiritualem, & ad ecclesiasticum iudicem pertinere: & probatur ex Clement. 1. de causa possess. & Clem. 1. de sequest. possess. vbi causa de beneficio, siue iure petitorio, siue possessorio spiritualis censetur, his positis.

Hæc secunda sententia est vera & tenenda, quia iuri canonico conformis.

Quid faciat consuetudo. Quæres, an ob consuetudinem receptam, hæc causa possit ad ciuiles iudices pertinere, cum reus est laicus, & actor clericus est. Respondeo contra Couarruuiam tenentem affirmatiuam, & contra Matthæum de Afflict. decis 34. dicentem id in Regno Neapolitano vsu esse receptum: si huiusmodi causa est spiritualis, vel quasi spiritualis, ad iudicem laicum trahi non potest, nec consuetudo contraria vim habet: nam laicus non potest sibi vendicare, quæ sunt Ecclesiast. iuris. Et hæc sententia est tenenda.

DISPVTATIO XVI.

An cum Episcopi, & cæteri ordinarij, et his superiores Antistites sunt negligentes in iudicandis huiusmodi causis ad Ecclesiam pertinentibus; iudex sæcularis iure possit eas ad se reuocare.

1. Sentent. 1 SENTENTIA est Couarruuiæ, quem sequũtur multi, id fieri posse. & probant primo, quia sic respublica quiete viuit, & omnis violentia propulsatur, nam alias delicta impunita remanerent, & innocentes ab improbis vexarentur. Secundo probatur auctoritate ex cap. filij, vel nepotibus, 16. qu. 7. vbi habetur Episcopis, & Archiepiscopis, negligentibus puni-

punitionem eorum rectorum, qui bonis ecclesiasticis abutuntur, licere patronis ecclesiarum Regem adire, vt illi malo medeatur.

2 Sententia est Abbatis, in cap. qualiter, & quando, de iudic.nu.7. Innoc. Archid. Ioan.Andr. Panor. ibidem, qui dicunt iure id fieri non posse. *2.Sentent.*

1 Dico, secunda sententia vera est. Nec enim canones, & iura voluerunt, vt spirituales causæ ad profanos iudices deferantur, & deuoluantur: nam in cap. qualiter, & quando, de iudic. Innocen. III. sic definiuit, ne pro defectu iustitiæ clerici deferantur ad iudicium sæculare, quod omnino fieri prohibemus,& idem constat ex cap. si quis clerici,& cap. placuit, cap. Christianis, cap.cleric. 11.qu.1. *1.Conclus.*

Ad argumenta primæ sententiæ:ad primum respondeo, non propterea sequi, vt impunita maneant delicta, aut innocentes ab improbis hominibus opprimantur: nam si Episcopi negligenter se gesserint, præcipiunt canones, vt causæ ad Archiepiscopos deferantur, quod si illi neglexerint, ad Primates, & Patriarchas recurrant, & postea ad Nuntios, ad Legatos, & ad summum Pontificem. *Responde-tur ad argum.1.sententiæ.*

Ad secundum argumentum respondet Panorm. in prædicto cap. qualiter, nihil obesse, quia solum ibi statuitur, vt Episcopo negligente, vel renuente ad Regem causa deferatur, non vt Rex ipse causam iudicet, sed vt moneat superiorem, vel ego respondeo hoc ius fuisse sublatum ab Innocentio III. in cap. qualiter, & quando supra allegato, vt ipse quoque Abbas testatur, & glos. quæ habetur in cap. illo filij, & ideo merito secundum Abb. reijcitur.

Nec mirum hoc esse debet, nam olim multa fuerũt permissa, & concessa, quæ postea sunt merito reuocata, mutata, & sublata.

Et sic potest respondi ad omnia alia argumenta, & auctoritates contra nostram conclusionem.

D I-

DISPVTATIO XVII.

An leges Principum sæcularium statuentes, ne beneficia Ecclesiastica conferantur externis, nec illis soluantur pensiones, nec admittantur literæ Apostolicæ derogantes iuri patronatus Principum, ne executioni mandentur sine consensu eorum, sint contra immunitatem Ecclesiasticam.

1 Sentent. & Couarr. Edictum Caroli V.

1 ENTENTIA est Couarruuiæ, de pract. qu. cap. 36. tenentis partem negatiuam, & refert extare edictum Caroli V. in Regnis Hisp. quo iniungitur Episcopis, & Regis Magistratibus præcipitur, vt curent, ne auctoritate literarum Apostolicarum iuri patronatus laicorum derogetur. & ideo in prætorio regio huiusmodi literæ prius recognoscuntur, & discutiuntur, & executio impeditur, donec Pontifex certior fiat, quantum detrimentum Hispan. regna patientur, & quam grauis multorum offensio sit oritura, & tandem, vt velit huic tanto malo occurrere.

Rebuffus in praxi beneficiorum, 3. par. signaturæ, in verb. Nec non iure patronatus nu. 12. & 36. testatur hoc ipsum apud Gallos obseruari.

Has leges Couarr. cap. 10. quibusdam rationibus defendit. Primo, quia hæ leges ante Philippi II. & Caroli V. tempora fuerunt longa consuetudine receptæ, & approbatæ. Secundo, quia canones etiam præcipiunt, ne in externos ecclesiastica beneficia conferantur. Tertio, quia Reges Hispan. sunt protectores, & patroni ecclesiarum, quæ in ipsorum regnis fundatæ sunt.

2 Sen-

2 Sententia est communis posse Romanum Pontificẽ iurepatronatus laicorum derogare, si velit, ac proinde si velit, non inferre iniuriam, neque vim laicis, quia vtitur iure suo, & solum id ius adimit laico, quod habet ab ecclesia, & hoc docent glos. Archid. Innoc. Abb. cap. relati a Couarr. loco citato.

2. Sent. est glo. Arch. Inn. Abb.

1 Dico, iuripatronatus laicorum non creditur Rom. Pontif. derogare, nisi expresse id faciat: hæc conclusio patet ex se.

1. Conclus.

2 Dico, quando Papa expresse derogat, debent profani iudices obedire, non obstantibus principum legibus, ratio est, quia causa est spiritualis, & ecclesiastica, & ita si Pontifex ferat excommunicationem contra impedientes literas Apostolicas, certe impedientes sunt excommunicati, nisi id seruent, quod Pius V. in Bulla Cœnæ Domini expressit anno 1568. vbi excommunicat laicos, & clericos, qui ciuilium principum auctoritate aliquo modo prohibent, impediunt executionem, & vsum literarum Apostolicarum, mandatorum, vel aliorum ecclesiasticorum processuum, vel decretorum pertinentium ad gratiam, vel iustitiam, & eos qui suum ad id consilium, aut auxilium perstant etiam pro textu violentiæ tollendæ, vel alterius obtenti iuris, seu etiam donec ipsi appellauerint ad Romanũ Pontificem melius informandum, aut ipsi supplicauerint, nisi supplicationes huiusmodi coram Romano Pontifice legitime prosequantur.

2. Conclus.

3 Dico, ex his intelligitur non esse liberum Magistratibus, & iudicibus sæcularibus literas Pontificias reijcere, quarum auctoritate beneficia in externos clericos conferuntur, aut derogantur iuripatronatus laicorum, sed licitum erit opponere de subreptione talium literarum apud iudicem Ecclesiasticum.

3. Conclus.

Quod si in literis Apostolicis expresse vtrique iuri Pontifex deroget, tunc licebit coram iudice competenti eccle-

siastico seruato ordine iuris ad Pontificem Romanum appellare, & ipsi supplices libellos offerre, ne literæ Pontificiæ exequantur, dummodo id faciat opera & ministerio iudicum ecclesiasticorum, & postea vere appellationem, vt ait Pius V. prosequantur: alioquin ipsi nec propria auctoritate, nec regia literas Apostolicas impedire possunt: ratio est, quia potestas sæcularium principum est ciuilis, & non spiritualis, & Ecclesiastica.

Et idem dicendum est de pensionibus.

DISPVTATIO XVIII.

An liceat Principibus sæcularibus literas Apostolicas de causis spiritualibus recognoscere, & discutere, an sint falsæ, & subreptitiæ.

1. Sent. est Couarru. Driedonis

1 ENTENTIA est Couarr. loco citato, qui tenet affirmatiuam, & refert in aliquibus prouincijs esse Principum leges, quæ prohibent, ne literæ Apostolicæ recipiantur, nec exequantur, quin prius apud Magistratus sæculares discutiantur, an sint veræ, vel subreptitiæ.

Et primo probatur, quia id seruatur vsu, & consuetudine in multis regnis principum Christianorum, idem docet Driedonus, quem Couarr. citat.

2.Sentent. Conclusio.

2 Sententia tenet partem negatiuam.

Dico, iure communi pertinere ad iudices Ecclesiasticos huiusmodi recognitionem ad laicos vero pertinere non iure, sed solo priuilegio sedis Apostolicæ, & consensu Roma. Pontificis, qui potest, si velit iusta de causa, id Principibus, & Regibus demandare, & committere, vt ipsi non auctoritate

ctoritate propria, & potestate ciuili, regia, vel Imperatoria literas Apostolicas discutiant, sed auctoritate Pontificis ipsis delegata, vt tanquam delegati a summo Pontifice id faciant: de priuilegio autem Apostolico, & de eius tenore omnino constare debet, quia qui priuilegium allegat, illud ostendere & probare tenetur cap. 1. de priuileg. nam quod priuilegio vendicatur, si non ostenditur, vsurpatur cap. frustra 8. dist.

DISPVTATIO XIX.

An leges ciuiles Principum statuentes posse eos, qui a iudicibus Ecclesiasticis per vim & iniuriam censuris afficiuntur excommunicatione v. g. interdicto, &c. saculares magistratus adire possint, vt vim propulsant, & edicto cogant iudices Ecclesiasticos ab ea vi, iniuria desistere, sint contra immunitatem Ecclesiasticam.

1 SENTENTIA est Couarr. qui tenet posse principes condere huiusmodi leges, & eas esse iustas. *1. Sent. est Couarr.*

Primo probatur, quia nisi Principes hoc remedio vterentur aduersus iudices Ecclesiasticos, innocentes passim opprimerentur, & Episcopi, quoniam procul a Romana Curia distant, auctoritate sua Ecclesiastica sæpe abuterentur, sed hoc inconueniens per huiusmodi leges tollitur, ergo: secundo probatur, quia Principum est, vt habetur in cap. Reg. 23. quæst. 5. ius cuique reddere, & per vim oppressos a manibus violentorum liberare, ergo: ter-

tio probatur ex cap. principes, cap. administratores, 23. quæst. 5. in quibus habetur, Principes sæculi intra Ecclesiã eam potestatem habere, vt superborum ceruices comprimant, & quod fieri non potest per iudices Ecclesiasticos, .s. vel quia non possunt, vel negligunt id facere, ab ipsis iuxta disciplinam reipublicæ vtilem, executioni mandetur. Quarto probatur, quia hic vsus est apud Gallos, & apud aliquot alios principes, ergo

2. Sentent.

2 Sententia affirmat esse contra canones, & iura, vt principes, & iudices sæculares iudicent causas, & personas Ecclesiasticas, & ad sua tribunalia vocent, & pœnas in eas constituant: nam si clericus, vel Episcopus fuerit pœna dignus, debet condemnari, & puniri ab Ecclesiastico iudice secundum canones, nam clericus debet conueniri coram Episcopo, Episcopus coram Archiepiscopo, vt determinat cap. ad reprimendam de offic. ordin. cap. sacro. de sent. excomm. Archiepiscopus coram primate, cap. antiqua, de priuil. primas coram Rom. Pontifice, vel Legato. Cur ergo, si Episcopus delinquat, causa defertur ad Curiam Principum sæcularium, & non ad Archiepiscopum, non ad Primatem, non ad Nuntium, vel Legatum Pontificis?

1. Conclus.

1 Dico, Magistratus regios, & principes sæculares iure non posse cognoscere causas ecclesiasticas, cum ecclesiastici iudices, vel negligunt, vel nequeunt: probatur, quia non est consequens, si Episcopi id non faciunt, deesse in prouincijs & regnis iudices Ecclesiasticos competentes, cũ [illegible] Archiepiscopi, Primates, cum sint Pontificis Legati. [illegible]es, quid si ipse quoque Romanus Pontifex canones, leges, & omnia iura negligat, & subuertat? delicta impunita relinquat? innocentes opprimat? vim inferat, & res ecclesiæ dissipet? Regum & principum iura peruertat?

Quid faciẽdũ quando Pontifices, omnia iura negligunt, & subuertũt. Papa non cognoscit in terris nullã potestatẽ supra se

Respondeo, Romanum Pontificem nullam potestatem in terris supra se cognoscere, & a nullo; nisi a Deo iudicari c nemo, 9. q 3. c. si Papa, d 40. c. ipsi sunt, c. cuncta, 9. q. 3.

Item

Item Roman. Pontificem superiorem esse qualibet humana potestate, & lege, vt infra [illegible], quando disputabimus de potestate Romani Pontificis, quare si Pontifex legi ciuili, & canonici deroget, vel iuri scripto Regis, & id iniusta causa faciat, iudicari, aut condemnari ab vlla potestate non potest, sed orandus, & monendus est, ne id faciat, ei sunt proponendæ rationes, & causæ, quibus moueri possit, ne canones & priuilegia violet, & abroget. Itē per Cardinales, & alios præsules ecclesiarum rogandus est, vt Principum, & aliorum paci, & tranquillitati prospiciat.

Papa est superior qualibet alia potestate.

Et hoc est, quod Turrecrem. in summa de eccles. lib. 2. cap. 106. Syluester Papa quæst. 4. vers. ex Paludano docuerunt.

Ex his patet solutio argumentorum, quæ sunt desumpta ex cap. filijs, vel nepotibus, & cap. princeps, cap. administratores, & cap. regum supra citatis, de quorum vera intelligentia vidi decisionem Rotalem in causa Oscen. canonicatus an. 1595. coram Penia.

Respondetur ad argumētorū.

Decisio Rotæ.

Obijcies, ius naturale est, vim vi repellere, l. vt vim ff. de iustit. ergo laicus ius habet vim repellendi vi. Respondeo, vim vi repelli posse in eo casu tantum, quando iudex, vel alius superior priuata auctoritate extra iudicium vim affert, non autem cum publica auctoritate iudicis procedit, seruando ordinem iuris: & si etiam tunc contra canones, & iura opprimatur, & condemnet innocentem, peccat quidem iudex, & secundum canones est appellandum ad iudices superiores, vt supra diximus.

1 Dices, quid erit agendum, si supremus iudex ecclesiasticus damnet innocentem. Respondeo, innocentem debere æquo animo pœnas sustinere, & non iudici manus & arma inferre contra Victoriam in repetit. de potest. Papæ, & Concil. in 22. proposit. Quare vsus forensis, quem approbat Couarr. non mihi probatur, imo videtur contra canones, & iura, & nullo modo defendi potest, cum canones

Quid faciēdum cum iudex ecclesiasticus dānat innocentem.

Falsa doctrina Couarruuiæ.

nones

nones prohibeant, ne etiam Imperatores, Reges, & Principes de clericis, & de causis spiritualibus, & ecclesiasticis cognoscant, & iudicent, nam pugnat cum sacris canonibus, vt ab ecclesiasticis iudicibus ad ciuiles, & sæculares iudices appelletur, ita colligitur ex cap. qualiter,& quando, de iudic. cap. si quis clerici, cap.placuit,cap.Christianis,cap.clericum 11.qu.1.

Obiectio. Obijcies, in aliquibus prouincijs esse receptum consuetudine, quod laici de certis ecclesiasticorum criminibus, & causis iudicent, & corrigant. Respondeo, hanc consuetudinem canones corruptelam appellant: nam nunquam potest venire in præscriptionem, vt laicus iudicet causas, & personas Ecclesiasticas: & ita non erit satis, etiamsi cõsuetudo sit temporis diuturnitate firmata, cuius initium non appareat, quoniam, vt docet Ioan. Andr.in cap.2. de præb.in 6. & Abb. in cap. quanto, de consuet. consuetudo longi temporis decursu munita, cuius initium in hominum memoria non est, dat quidem ius ei, qui capax est potestatis, vt habetur cap.1. de præscrip. in 6. sed non dat ius ei, qui capax non est iurisdictionis ecclesiasticæ, vt supra diximus.

DISPVTATIO XX.

An potestas, quæ a summo Pontifice datur suis Nuncijs, & Legatis, a Regibus & suis Magistratibus discuti iure possit.

OVARRVVIAS in cap. supra citatum, num.4. dicit huiusmodi consuetudinẽ esse in aliquibus regnis, & defendit esse iuri congruentem, ne inquit, hi aliqua auctoritate vtantur cum detrimento suorũ subditorum, & regnorum, cum externi sæpe ignorent, quæ

sint

sint priuilegia Regni, & prouinciarum.

Respondeo ad hanc sententiam, & ad argumentum Couarr. quod ad summum eius argumentum tantum probat, Nunciorum, & Legatorum potestatem discuti debere per iudices ecclesiasticos, qui in regnis commorantur, quales sunt Episcopi, Archiepiscopi,&c. & sic dico huiusmodi consuetudinem, quam refert Couarr. esse contra iura & canones, vt supra; ex commissione Papæ exhiberi tamen debent literæ Apostolicæ Legatorum, & Nunciorum Regibus, & Principibus, vt eis innotescat legitima legatio, neque enim videtur esse Pontificis mens, vt asserenti se esse Legatum, vel Nuncium Apostolicum, statim credatur, nisi literas Apostolicas suæ Legationis, suarumq. facultatum ostendat, vt colligitur ex cap. nobilissimus, dist. 97. & docent Speculator, & Anton. quos refert Andr. Cambarus in tract. de officio, & potest. Legati, lib. 1. §. qualiter Legatus gerere se debet, cum prouinciam est ingressus num. 3. & olim Legati Imperatoribus missi literas ostendebant, ex l. 1. C. de manda. princip.

DISPVTATIO XXI.

An Principes habeant ius & potestatem conuocandi Episcopos, & Archiepiscopos, & alios Ecclesiarum antistites, & præfectos in sua ditione manentes, vt libertatem, & pacem conseruent et defendant.

PRO declaratione duplex occurrit difficultas, prima. An Princeps ex eo, quod sint Principes in suis regnis habeant ius patronatus Episcopatum, & beneficiorum in eis regnis existentium. Secunda an possint conuocare Episcopos & Prælatos suorum Regnorum Ecclesiasticos.

Duplex difficultas.

Ad

Ad primam difficultatem.

1. Conclus. 1 Dico Principes temporales ex eo, quod Principes sunt, non habere ius patronatus beneficiorum existentium in suis regnis, ita vt ad illa possint personas eligere & prę-sentare; dicuntur tamen esse patroni Ecclesiarum, & omnium beneficiorum ex eo quod eorum libertatem & immunitatem, & bona protegere, & defendere teneantur: isto enim modo dicuntur patroni, ideſt defensores & protectores, ita Abb. in cap. de hoc nu. 10. de simon. Præpositus in cap. Imperium num. 3. dist. 10. & sic resoluit Rota in terminis in causa Ouetensi Abbatiæ de Tugnon. die 3. Aprilis 1595. coram Penea.

Decisio Rotæ.

Ad secundam difficultatem.

2. Conclus. 2 Dico Reges & Principes sæculares ratione sui muneris, & officij non habere ius conuocandi Episcopus & eis præcipiendi, vt hoc vel illud faciant, quia de iuro diuino sunt exempti a Principum sæcularium iurisdictione c. quāquam de censib. lib. 6. possunt tamen Reges pro negotijs Reipublicę communibus rogare Episcopos eosque vocare, vt ad se veniant, non tanquam Episcopos, sed tanquam proceres, quia opus illis habent, non tamen præcipiendo, & multo minus sub minus, vel pœnis.

D I-

DISPVTATIO PRIMA.

DE POTESTATE ROMANI PONTIFICIS SVPER VNIVERSVM ORBEM.

OMISSIS erroribus hæreticorum.

In hac materia duæ sunt sententiæ.

1. Sent. est Turrecre. Phigii, Caiet. Victo. Sot. Card. Bell.

1 Sententia est Pontificem vt Pontificem non habere directe, & immediate vllam temporalem potestatem, sed solum spiritualem: tamen ratione spiritualis habere saltem indirecte potestatem quandam, eamq; summam in temporalib. ita Ioan. de Turrecre. lib. 2. sum. c. 13. Phigius lib. 5. hierarc. eccles. Caiet. in apolog. c. 13. Francisc. Victor. q. 2. de potest. eccles. Domi. a Sot. in 4. dist. 25. q. 2. ar. 1. & Card. Bell. lib. 5. de Potest. Pontif. c. 4. 6.

Fůdamentũ primæ sententiæ.

Fundamentum horum est, Christus vt homo dum in terris vixit, non accepit, nec voluit vllum temporale dominium, summus Pontifex Christi Vicarius nobis Christum repræsentat, qualis erat dum hic inter nos viueret, ergo sum. Pontifex nullum habet temporale dominium: & quia hoc fundamentum est ex præcipuis basibus, cui fere totum eorum ædificium innititur, in probando in Christo fuisse regiam potestatem temporalem, aliquantulum immorabor infra in 1. conclus.

2 Sentent. est S Tho. S. Anton. S. Bonau.

2 Sententia est Pontificem iure diuino habere plenissimam potestatem in vniuersum orbem terrarum, tum in rebus ecclesiasticis, tum in politicis: ita S. Tho. lib. 3. de re-

S. Augu. Alex Hẽr. & communis.

gii prin. c. 10. S. Anton. tit. 3. de domi. reg. c. 2. S. August. Triumphus, Henric. de Gand. Alens. 4. p. c. 4. S. Bonau. in 4 d. 37. & aliorum, & hæc est sententia communior, vt infra in 4. conclus. videbimus.

1. Cõclus. In Christo fuit regia potestas tẽporalis.

1 Dico, in Christo Domino nostro fuisse regiam potestatem temporalem contra fundamentũ primæ sententiæ.

Probatur ex Scriptura. Matth. 2.

Primo probatur ex auctoritate Scripturæ, Matth. 2. *Cum natus esset Dominus Iesus in Bethlehem,* Reges sapientes orientales proprijs relictis domibus Hierosolymam ingressi, homines interrogando dixerunt, *Vbi est qui natus est Rex Iudæorum,* Dominum appellant Regem, talemq. muneribus confitentur, ergo.

Conclusio.

Dices, non tanquàm regem temporalem, sed vt regem externum a regibus orientalibus Saluatorem muneribus veneratum fuisse. Sed contra, quia hæc responsio historiæ Euangelicæ bene accommodari non potest: narrat S. Matth. horum Regum nuntio, Herodem turbatum, vniuersamq. ciuitatem fuisse commotam, & fremuit adeo Herodes, ac timuit, ne regnum amitteret noui huius magni Regis ortu, vt barbarie immanissima in paruulos innocentes insequiendo ab imatu, & infra in finibus illis trucidari iusserit: Herodis hæc commotio non aliunde profecta est, nisi a Magorum colloquio, quo Regem Iudæorum dominum Saluatorem nostrum regem temporalem cognoscebant, & confitebantur, non enim ob regem spiritualem excanduisset Herodes, nec sibi timuisset, ergo Christus tunc vt Rex temporalis agnitus fuit: quod etiam munera ei a regibus oblata indicant, vt Iuuencus presbyter annotauit, quem S. Gregorius Papa, & alij quamplurimi obseruauerunt.

Matth 17

Secundo, idem c. 17. exactores didrachmæ Petrum interrogant, cur Christus Dominus noster tributum non solueret: Dominus vt propriam immunitatem ostenderet, causamque, cur non solueret Petrũ interrogat, qui nam essent immunes ab hoc onere soluendo, an filij Regum, an subditi

subiecti: respondente Petro subiectos esse illos, qui tributa soluunt, infert Dominus, Regum filios liberos esse, ipsumq; immunem: & hæc causa erat, cur tributum non solueret: nihilominus iubet Petro, vt eat ad mare, piscem capiat, os eius aperiat, in quo stateram inueniet, quo exactoribus tributum soluat, non quod teneretur: sed ne illis scandalo esset: hic sermo est de potestate regia temporali, huic nunquam tributa, & vectigalia subditi soluunt, a quorum solutione immunem se ait esse Dominus. quoniam Rex erat.

Tertio ex Zacha. c. 9. ingredienti Domino Hierosolymam, occurrit ei turba copiosa, asinæ insidenti, quæ vestimenta strauit in via magnoq. acclamatu illum recipit: cur autem asinæ Dominus supersederit, enarrans Euangel. hist. ait, ea de causa factum fuisset, vt adimpleretur prophetia Zachariæ: *Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus, sedens super asinam*: vt rex temporalis recipitur, & non vt Messia Saluator, quia mysterium istud iam tunc latuit, ergo in Saluatore nostro fuit regia temporalis potestas: Confirmatur, nam Saluator noster mittens discipulos ad accipiendum asinam, & pullum eius, ait illis: *Ite in castellum, quod contra vos est, & statim inuenietis asinam allegatam, & pullum cum ea, soluite, & adducite mihi: & si quis aliquid vobis dixerit, dicite, Dominus hic opus habet; & confestim dimittet eos*: ergo Dominus hoc actu exercuit regiam potestatem.

Quarto probatur in eodem Euangelio, cap. 19. Hebræis clamantibus coram Pilato, ab eoq. flagitantibus, vt Christus crucifigendus traderetur: respondit ipse Regem vestrum crucifigam? ergo Pilatus agnouit potestatem Regiam temporalem, & habuit Pilatus hoc pro cõstanti, ideo in tabella, quæ capiti Saluatoris superposita fuit, inscribi mandauit I. N. R. I. & in hac sententia semper perseuerauit, ideo respondit Hebræis nolentibus hanc inscriptionem, quod scripsi, scripsi.

Obiectiones. 1 Obijciunt auctores primæ sententiæ ex Luc. 12. quod adolescenti illi roganti Dominum Iesum, vt iudicium proferret in causa, quam cum fratre habebat: respondit, *O homo, quis me constituit iudicem, aut diuisorem inter vos*, ergo: insuper cum nouit, quod raperent eum, regemq; constituerent, aufugit, & secessit in partem aliam, ergo.

Responsio. Ad primam obiectionem respondeo, negando consequentiam, quia negando proferre sententiam, & declinando ab illo iudicio, non sequitur, vt paret, quod non fuerit Rex.

Ad secundam respondeo Saluatorem cessisse regno, dominioq; regali sibi ab hominibus oblato, quia noluit regẽ fieri per homines, qui regnum dabat hominibus: præterea id fecit propter eruditionem nostram, vt fugiamus honores.

Obiectio. 2 Obijciunt, Christus dixit Pilato, *Regnum meum non est de hoc mundo*, ergo: respondeo, quod Christus non dicit regnum meum non est in hoc mundo, sed de hoc mundo, intellige electione mundana, aut successione in regno: venerat enim, vt nos redimeret: at completo Redemptionis mysterio sui regni administrationem Petro contulit, qui hanc potestatem temporalem in Ananiam, & Zachariam exercuit, Act. 5.

Quinto, probatur nostra conclusio Ioan. 5. *potestatem dedit ei iudicium facere, quia filius hominis est*, ergo & Papa cum sit eius Vicarius, c. rogamus 24. q. 1. consequentia patet, quia eadem est iurisdictio delegati, & delegantis, Siluest. & Ang. in verb. delegatus, nu. 5. idem tribunal, cap. non putamus, de consuetud. in 6. ergo.

2. Conclus. Papa potest deiudicare Principes sæculares. 2 Dico, Papa vt Papa principes sæculares deiudicare potest; primo probatur ex Scriptura, Moises iudex à Deo constitutus est super Pharaonem Exod. 1. sed Moyses fuit summus sacerdos, ergo & Papa habet potestatem super principes, & reges, quod si summi sacerdos veteris legis

hac

hac potestate functi sunt, multo magis nouæ legis illa fungebunt:confirmatur per tex. in c. per venerab. qui fil. sint legi.& in c.solitæ,de maio.& obe.quib.in locis docet Pontifex,plenam iudicandi potestatem temporalia, reges,& Principes in Christi Vicario reperiri varijs rationibus ex veteri,& nouo testamento desumptis.

Increpauerat Papa Constantinum Imperaror quia Patriarcam Constantinopolit.eo non erāt prosequutus honore,qui tantæ dignitati cōueniebat:& quia Imperator ægre tulit reprehensiones, Summus Pontifex ad Imperatorem literas dedit,quibus ostendit ab ipso iudicari posse Principes,& Reges,ex illo Hieremiæ dicto a Domino, *Ecce constitui te super gentes,& regna, vt euellas dissipes, ædifices, & plantes*: hæc verba non a quolibet dicta sunt,sed a Deo,nō regi,sed sacerdoti:quod si hæc dicta sunt sacerdoti, multò magis dicta erant summo Pontifici: hæc consequentia est Innocentij loco supra citato:& vide omnino hoc caput,vbi inuenies multas alias auctoritates, quas breuitatis causa omittò.

3 Dico,Papa,vt Papa leges ciuiles concedere potest, & Cæsareas immutare, & corrigere probatur, Papa reges ipsos.& Imperatores emendare potest, c. Adrianus, 63.dist.ergo multo magis eorum leges.

3. Conclus. potest concedere leges ciuiles.

DISPVTATIO II.

Sententia Auctoris ex communiori opinione maximorum Theologorum & Canonistarum.

4 ICO, summus Pontifex iure diuino habet plenissimam potestatem in vniuersum orbem terrarum tum in rebus ecclesiasticis, tum in politicis,ita 2.sententia.

4 Conclus Papa iure diuino est directe dominus orbis.

Primo

Primo probatur ex cõmuniori senten.maximorũ Theol. S.Th.lib.3.de regimine Principum c.10.dicit, dominiũ quoddã est sacerdotale,& regale:Similiter aliud est regale vel Imperiale,tertiũ est politicum,quartum æconomicum: primum cæteris antefertur multiplici via, sed præcipue ex institutione diuina scilicet Christi, cum enim eidem secundum eius humanitatem sit omnis collata potestas, Matth. 16. dictam suam potestatem suo Vicario communicauit,cum dixit: *Et ego dico tibi,quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam,& tibi dabo claues regni coelorum,& quodcunq. ligaueris super terram, erit ligatum & in cœlis & quodcumq; solueris super terram, erit solutum & in coelis;* quod si dicatur ad solam referri spiritualem potestatem,hoc esse non potest,quia corporale, & temporale a spirituali & perpetuo dependẽt, sicut corporis operatio ex virtute animæ: sicut ergo corpus per animam habet esse,virtutem, & operationem ex Arist. & Aug. de immort. animæ, ita & temporalis iurisdictio Principum per spiritualem Petri & successorum eius principum. Et clarius c. 19.& in 2. d. 44. q. 2. vbi clarissime habet Papam habere vtriusque potestatis apicem spiritualem, & temporalem in totum orbem terrarum.

S. Anton. S.Ant.tit.3.de dominio regnorum, c. 2. & 3.p. sum.tit. 22.c.5.§.17.dicitur:qui enim dicunt Papam in orbem terrarum totum dominium habere super spiritualia, non autem super temporalia,similes sunt cõsiliarijs Regis Syriæ, qui dixerunt:[Dij montium sunt dij eorum, & ideo superauerunt nos,sed pugnamus contra eos in campestribus & in conuallibus,in quibus dij eorum dominium non habẽt, & obtinebimus contra eos, 3.Reg.20.sic hodie mali consiliarij adulatione pestifera seducunt Reges, & Principes terræ, dicentes, dij montium puta spiritualium bonorum sunt summi Pontifices,sed non,dij vallium,quia temporalium bonorum nullum dominium habent: ideo in campestribus

stribus in potentiam scilicet bonorum temporalium pugnemus contra eos, & obtinebimus: sed quid eis dicat diuina sententia audiamus [Quia dixerunt, inquit, Syrij, Deus montium est Deus eorum, & non Deus vallium, dabo hanc multitudinem in manu vestra, & scietis, quia ego sum Dominus.] hæc S. Antonin.

S. Aug. Triumphus.

S. August. Triumphus in prin. summ. de potestat. eccles. ita inquit. Quamuis Dei filius humani generis naturam assumens, infirma mundi elegerit, vt fortia queq. confunderet, ecclesiasticæ tamen potestatis altitudinem suos fideles latere noluit: quinimo tanquam supra petram fundatam, ipsam esse supra omnem principatum, & potestatem, vt ei genua cuncta curuentur, cœlestium, terrestrium, & infernorum, verbis apertissimis declarauit: Vnde error est pertinaci mente non credere Rom. Pontif. vniuersalis ecclesiæ pastorem, Petri successorem, & Christi legitimum Vicarium super spiritualia, & temporalia, vniuersalem nō habere primatum: in quem quandoq; multi labuntur, dictæ potestatis ignorantia, quæ cum sit infinita, eo quod magnus dominus, & magna virtus eius, & magnitudinis eius non est finis, omnis creatus intellectus in eius perscrutatione inuenitur deficere, qui locus S. August. omnino videatur.

Henric. Gandau.

Henricus Gandau. in quodlib. 6. qu. 23. ait: De iure diuino, & naturali sacerdotium supereminet imperio, & penes ipsum residet de iure diuino & naturali vtraque iurisdictio, & superspiritualia, & supertemporalia, & similiter eius immediata executio: vnde etiam in lege temporis naturæ simul ambo currebant regnum, & sacerdotium, & omnes primogeniti Regum, Sacerdotes erant & Reges, & iurisdictionem in temporalibus exercebant, vt fuse a nobis supra probatum est, etiam tempore legis scriptæ: ergo.

Roderic.

Roderic. Sanc. Episc. Zamorensis lib. de orig. & differentia principatus, par. 1. ait, Nemo nisi Christus, vel eius Vicarius

carius in terris dicere potest illud, quod Propheta de Christo dixerat Mihi inquit, alienigenæ subditi sunt, nam propter vniuersale eius dominium, nullus mortalium est ei alienus, & non subditus, quia scriptum est de eo, Data est mihi omnis potestas in cælo, & in terra: & iterum omnes gentes seruient ei, & dominabitur a mari vsque ad mare, & iterum omnis terra possessio eius, & quia Summ. Pontif. vice Christi principatur in vniuerso orbe in spiritualibus & temporaiibus, de eo etiam intelliguntur iura, auctoritates, & rationes supra allıgatæ: & circa finem ait, est ergo tenendum naturaliter, moraliter, & diuino iure cum recta fide, principatum Roman. Pontif. esse verum, & vnicum immediatum principatum totius orbis, nedum quoad spiritualia, sed quoad temporalia: & principatum Imperialem esse ab ipso dependentem, & mediatum, ministralem, & instrumentalem, eidem subministrantem, & deseruientem, foreq. ab eo ordinatum, & institutum, & ad iussum principatus Papalis mobilem, reuocabilem, corrigibilem, & punibilem, &c.

Eiuldem sententiæ sunt etiam sequentes Doctores.

Ale Alës. S. Bonau. Hugo de S. Victo. Petr. de Tar. S. Bernar. Mair.

Alex. Alens. 4. p. sum. qu. 10. p. 2. §. 2. Hug. de S. Vict. lib. 2. p. 2. c. 4. S. Bona. in 4. dist. 37. in expos. lit. dub. 4. lib. de eccl. Hier. p. 2. affirmans idem sentire Vbert. de Casai. & Pet. de Tarant. idem tradunt etiam Rainer. Pis. in sua Sum. ver. dominio, c. 5. B. Ioan. à Capistr. tract. de aucto. Papæ, par. 1. secundæ par. nu. 4. & 5. Gabr. Biel. in expos. can. lect. 23. Egid. Rom. lib. de potest. eccl. c. 7. Alex. de S. Elpid. lib. eod. c. 6. Iaco. de Viter. Guliel. Cremo. S. Bern. lib. 4. de consid. ad Eug. Aluer. Pelag. de planct. eccles. c. 13. Silu. Prier. in sum. v. Papa, §. 11. & v. Ioan. Selest. in quadr. p. 1. Tartaretus in 4. d. 13. q. vn. Naclam. lib. de potest. Pap. Franc. Maironus cognominatus D. Illuminatus, in 4. d. 19. q. 4. Franc. de Silu. Ferrar. in c. 76. lib. 4. aduer. gent. nuperrime vero Cels. Manc. in tract. de iurib. principatum

lib.

lib. 3. cap. 1. & 2.

Ex his patet nostram conclusionem esse communem sententiam Theologorum.

Secundo probatur conclusio ex communi testimonio Canonistarũ & quia tediosũ est omnes recensere, lege Lel. Zecch. in tractatibus Theologicis loco quinto, Card. Bell. de potestat. Pontif. lib. 5. c. 1. Abb. in c. nouit, extra de iudic. & Bart. in l. 1. S. . . ff. de requi. reis.

Probatur cõclusio ex communi sententia canonistarum.

Istorum autem probatio desumitur, primo ex loco Deuter. relato in c. per venerabilem, qui fil. sint legi. cuius hæc sunt verba: *Si difficile, & ambiguum apud te iudicium esse perspexeris inter sanguinem & sanguinem, causam & causam, lepram & lepram, & iudicium videris variari, venies ad Sacerdotes Leuiticis generis, & ad iudicem. qui fuerit illo tempore, qui iudicabunt tibi iudicij veritatem, & facie quæcunq. dixerunt qui præsunt loco, quem elegerit Dominus, sequerisque eorum sententiam: qui autem superbierit nolens obedire Sacerdotis imperio, morietur, &c.* etsi hoc obseruabatur in veteri testamento, multo magis debet in nouo, cum dictum sit Petro a Domino, *quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum in cœlis.* Confirmatur ex cap. solitæ, de maior. & obed. vbi Innoc. III. sic ait: in firmamento cœli, hoc est vniuersalis ecclesiæ, fecit Deus duo luminaria magna, idest duas instituit dignitates, quæ sunt Pontificalis, & regalis, harum, quæ præest diebus spiritualibus, maior est, ac dignior ea, quæ temporalibus præficitur, vt quanta est inter solem, & lunam, tanta inter Papam, & Imperatorem cognoscatur differentia.

Ex his formo hanc rationem, ea est proportio inter summum Pontificem, & Imperatorem, quæ est inter solem, & lunam, ex textu citato, sed sol præstantior est, & eminentior Luna, & hæc ab illo mutuat splendorem, & lucem, ergo Papa est eminentior Imperatore, & Imperatoris auctoritas a summo Pontifice pendet:

DISPVTATIO III.

Sententia Auctoris ex rationibus diuturna consuetudine approbata, & exemplis multorum Pontificum Romanorum.

ERTIO probatur conclusio ratione ex vnitate primi principij, nam inferiora regulari debent ad instar superiorum, cum ad imaginem Dei creati simus, c. hæc imago, 33. q. 5. sed sicut in supernis vnus est Deus, c. 1. & c. damnatus de sum. Trin. ita & in terris debet esse vnus Dei Vicarius: at hic Vicariatus non Cæsari, sed Pontifici Romano est traditus, c. quanto, de transl. ergo ipse Pontifex solus est Dei Vicarius, cui cuncta temporalia, & spiritualia subsunt: & confirmatur auctoritate, nam c. omnes, 22. dist. dicitur, quod vniuersalis iurisdictio omnium spiritualium & temporalium Petro, suisque successoribus collata fuit. ergo.

Probatur conclusio ex consuetudine diuturna approbata.

Quarto, ex diuturna consuetudine approbata: nam post Christi incarnationem, & Principis mundi per Christi eiectionem, Principes eorum potestatem à summis Pontificibus recipere consueuerunt, vt in eorum coronatione, & consecratione fidelitatisq. præstito iuramento apparet, c. tibi, & cap. ego Rex Otho, 63. d. Consuetudo autem ius præbet, c. quanto, de transl. quare in omnibus Imperator Pontifici Romano subest: & ideo de imperio ad libitum disponit, cum ipsum in Germanos de Græcis transtulerit, c. per venerab. de elect. & Reges, & Imperatores Papa deponit, c. aliud, 15. q. 6. quod facere non posset, nisi subiecti essent.

Papa ad libitum disponit de Imperio, et Regnis vt patet ex multis exemplis.

Præ-

Præterea Episcopi, vel ab ipso delecti, vel confirmati ipsos Reges creant, Reges eligunt, & ius regnandi eis dant legitimum, & plenum.

Notissimum namq. est in creandis Germaniæ, Hungariæ, Boemiæ; Poloniæq. Regibus maximis, Primas esse episcopos.

Notissimum etiam est, Reges Galliæ, Angliæ, Scotiæ, Daniæ, Sueuiæ, nisi vngerentur, & coronarentur ab Episcopis, non fuisse omnino pro Regibus habitos, vt aperuit Tho. Bozius signo 76. de admiran. sacræ potesta. progressione, lib. 17.

Hæc enim adeo vera sunt, vt cum Galliarum Rex vngitur ab Archiepiscopo Remensi is accipiat baculum, dicatq. per illum se dare Galliæ principatum Regi, propter ius, quod Hormisdas Papa S. Remigio dedit, asseuerans ad se in primis eligendi Regis potestatem pertinere, quæ refert Papir. Masson. Gallicus in vita Henrici I. rursus ad Pontificiam potestatem spectat, nomen Regis Principibus attribuere, nam quod Hungariæ Rex appelletur, est a Pont. Romano Stephano concessum, ex Bonfinio, quod Poloniæ, a Ioan. 22. ex Cromerio, quod Portugalliæ, ab Euge. III. & Roder. quod Scotiæ Rex vocetur, ab Vrbano II. earum regionum ducibus est indultum, vt refert Kislæus.

Vntio Regis Galliæ.

Notissimum quoque est Gregorio V. tempore Othonis Imperatoris dedisse ius eligendi Imperatorem septem principibus Germaniæ, videlicet Archiepiscopo Coloniensi, Maguntino, & Triuerensi, & quatuor laicis, scilicet, Regi Boemiæ, Duci Saxoniæ, Marchioni Brandeburg: & Comiti Palatino, reseruauit tamen sibi auctoritatem examinandi electionem, & approbandi eam, vt patet ex c. per venerabil. de elect. vbi Papa ait, ius & auctoritas examinandi personam electam in Regem, & promouere ad Imperium ad nos spectat, qui eum vngimus, & consacramus, ergo.

Greg. V. dedit ius eligendi Imperatorè 7. princip Germaniæ.

Primo. Obijciunt aduersarij in lege veteri Rex iudica-

1. Obiect.

bat, & deponebat Pontificem, nam Salomon 3. Reg. 2. *Deposuit Abiathar, & in eius locum constituit Sadoch*, ergo pari ratione in nouo Testamento Christiani Imperatoris munus erit, Christianũ Pontificem iudicare, quod etiam re ipsa Imperatores sæpe iudicauerunt, & deposuerunt Pontifices, vt Constantinus in exilium misit Liberium Papam, Iustinianus Siluerium, Theodoricus Rex Ioannẽ I. in carcerem coniecit, Otho I. Ioãnẽ XI. deposuit, & Leonẽ VIII. substituit, Henricus III. Gregorium VII. deposuit, & Clementem II. ordinari iussit: de quibus omnibus plenæ sunt historiæ, ergo Papa non est supra Imperatorẽ, sed Imperator supra Papam.

Respond. Respondeo ad locum Scripturæ, primo, quod Rex intromittendo se in veteri testamento de iurisdictione super Sacerdotes, non intromittebat se de iurisdictione aliena, quia in veteri Testamento vtraque iurisdictio erat in Rege, & ideo super sacerdotes habebat potestatem, ita Tostat. super c. 12. 4. Reg. q. 8.

Secundo respondeo, Salomonem id fecisse non vt Regem, sed vt Prophetam, & diuinæ iustitiæ executorem, vt patet ex tex. cum dicitur, *vt adimpleretur sermo Domini.*

Ad exempla vero hæc, respondeo quidem facta esse, sed quo iure, ipsi viderint, certe Liberium iniuste pulsum in exilium testatur Athanas. in epist. ad solitariam vitam agentes: idem de Siluerio Liberatus in Breuiario c. 22. De Ioanne I. B. Gregor. lib. 4. dialog. c. 30. & certum est Cõstantium, & Theodoricum fuisse Arrianos, Iustinianum Eutechinianistam, & ita tirannico iure deposuerunt Pontifices. Ab Othone I. Imperatore satis constat bono zelo, sed non secundum scientiam depositũ esse Ioannem XII. vt Otho Frisigensis lib. 6. c. 23. vbi hanc historiam exposuit modeste, Imperatorem taxat, de Henrico dico, vt patet ex eodem Othone Frisigensi lib. 6. c. 32. Imperator Gregorium nõ deposuit, sed vt cederet, illi persuasit, quia ingressus

ingressus simoniace videbatur, illo vero sponte cedente, Clemens electus fuit.

Quinto probatur conclusio exemplis.

Primum exemplum est Paralip. 2.26. vbi legimus Oziam Regem cum Sacerdotum officium vsurparet a Pontifice fuisse de templo eiectum, & ex sacerdotis sententia vrbe, & regni administratione priuatus fuit, ergo.

Probatur conclusio exemplis.

1. exempl.

Secundum exemplum est 2. Paralip. 23. vbi cum Athalia tirannice regnum occupasset, Ioiada Pontifex eum interfici mandauit, & pro ea Ioas Regem creauit 2. Paralip. 23.

2. exempl.

Tertium exemplum est Zachariæ, qui rogatus a Primatibus Francorum Childericum deposuit, & in eius locum Pipinum Caroli Magni patrem Regem creari iussit: ita Cedrenus in vita Leonis Isauri, Paulus Diaconus lib. 4. c. 5. de gestis Longobardorum, ergo.

3. exempl. Papa Zacharias creduit Pipinum in Regē Galliæ.

Quartum exemplum est Leonis III. qui Imperium transtulit a Græcis in Germanos, propterea quod Græci nullum auxilium laboranti ecclesiæ Occidentali adferre possent: ita Innocent. in cap. venerabilem de elect.

4. exempl.

Quintum exemplum est Gregor. V. qui sanctionem de Imperatore eligēdo per septem Germaniæ Principes, quæ vsque ad hanc diem seruatur, edidit.

5. exempl.

Sextum est Gregorij VII. qui Henricum IV. Imperatorem deposuit, & alium eligi iussit.

6. exempl.

Septimum est Innocentij III. qui Othonem deposuit ex Blondo, decad. 2. lib. 6.

7. exempl.

Octauum est Innocentij IV. qui in Concilio generali Lugdunensi Federicum II. deposuit, & tunc Imperium annis 27. vacauit, ex cap. ad apostolicæ, de senten. & re iud. lib. 6.

8. exempl.

Nonum est Clementis VI. qui Ludouicum VI. Imperatorem deposuit, ita Pighyus lib. Hierarch. Ecclesiast. c. 14. & 15.

9. exempl.

10. Exempl. Decimum exemplum est Alexandri VI. qui orbem terrarum partitus fuit, Incolasque noui orbis Ferdinando Aragonum Regi, eiusque hæredibus, & successoribus donauit, concessit, & assignauit, vt pontificio deplomate patet, ergo.

DISPVTATIO IV.

Soluuntur omnes obiectiones aduersariorum.

1. Obiect. OBIICIVNT aduersarij, Papam a Constantino sceptrum bona ac diadema accepit, c. Constantinus, 96. dist. ergo Imperator in temporalibus non dependet a Papa, sed Papa ab eo, & à Papa deponi non potest.

Responde-tur. Respondeo primo, sanctionem illam Pontificiam inter paleas numerari a iuris Pontificij Doctoribus: verum dico, caput illud tantum abesse, vt nostrã demoliatur sententiam, quod magis illam roborat, atque confirmat, nam ex illo patet non fuisse datam ab Imperatore potestatem, sed potius id, quo illam Papa exercere posset. Quis enim dixerit primatum super omnes sedes, apicem sacerdotalem, ac ius decernendi ab Imperatore Christi Vicario donari posse; nam hæc a Christo Petrus, eiusque successores acceperunt: est ergo intelligẽdum illud c. quod Imperator propria auctoritate, ac viribus tanquam Christi miles, & tutor Ecclesiæ, quid a populis Christianis sit faciendam, declaret, ad quæ exequenda quantum illius patiuntur vires, omnibus imperet.

Secundo respondeo donationem illam fuisse possessionis assignationem bonorum, ac rerum, in quibus Christi Vicarius iurisdictionem exercere poterat, bonaq. illa fuis-

se

se donata, non autem regiam potestatem.

3 Obijciunt huiusmodi donationem non valere, quia in præiudicium Cæsaris successoris fieri non potuit.

3. Obiect.

Respondeo, id verum esse, quando in donatione subtrahitur successori, quod ei iure debetur, non autem quando redditur alteri, quod sibi erat ablatum: Constantinus ergo quia reddidit ecclesiæ, & Christi Vicario illa, quæ ab ipso receperat, & in abusum ex tirannica potestate diu tenuerat infernali Principi, & idolis seruiendo, ideo illa donatio, redditio censetur, cum enim Domini est terra, & plenitudo eius, & per consequens Papæ sui Vicarij.

Respondetur. Donatio Constantiani Imperatoris.

Hinc Gregorius Papa, in donatione multorum oliuetorum facta B. Petro, & sculpta in marmore in Basilica S. Petri dicit se potius reddere, quam donare dicta oliueta B. Petro, & Paulo.

Donatio Gregorij Papa.

Idipsum est in tabulis donationis Ludouici, quod Pipinus, & Carolus Exarchatum Rauennæ, per donationis paginam restituerunt, vt aperte Eginarthus in Caroli Magni cuius Scriba ipse erat, vita tradidit. Vel deniq. cum Turrecrem. summ. de Eccles. lib. 2. cap. 41. dicamus, quod Papa dominium temporale habet immediate a Deo, Matt. 16.

Donatio Ludouici, Pipini & Caroli Magni Imp.

4 Obijciũt, Matt. 22. Christus dixit Apostolis & Petro *Reges gentium dominãtur eorum, & qui potestatem exercent inter eos benefici vocantur, vos autem non sic.* Respondeo vos autem non sic, scilicet ne vos animo illo dominemini, quo Reges, & Principis gentium dominãtur, idest propter inanem gloriam, fastum, propriam vtilitatem, &c. ergo illis verbis non aboletur dominium absolute, sed peruersus dominandi modus prohibetur, Item Reges gentium, idest, cũ tiranni sint, vocari tamen volunt benefici, vos autem non sic.

4 Obiect. Respond.

5 Obijciunt Ioan. 19. Christus Imperatoriam potestatem supra se agnouit, cum ait Pilato, *Non haberes potestatẽ in me vllam: nisi tibi datum esset de super*, ergo, & Papa.

5 Obiect. Respond.

Respon-

Respond. Respondeo, Christum sine dubio, cum esset Deus nemini de iure fuisse subiectum, sed tantum sponte se Pilati iudicio propter nos subiecisse, non committendo ei aliquam au ctoritatem super se, sed eam humiliter tolerando, quam de facto, non de iure habuit; vt patet ex Matt. 7. cum rogatus tributum primum se non teneri docuit, & deinde propter scandalum dari iussit, vt supra diximus.

6. obiect. 6 Obijciunt Paul. Act. 25. Cæsarem appellauit, *ad tribunal*, inquit *Cæsaris sto ibi, me oportet iudicari*, & infra *Cæsarem appello*: si Paulus Cæsarem iudicem agnouit, certa etiã Petrus, ergo.

Respond. Respondeo, Paulum ad Cæsarem appellasse, quia de facto, & si non de iure ipsius iudex erat.

Vltimo notãdum est pro exacta huius rei notitia, quod potestas triplex est: prima immediata, secunda deriuata, tertia in ministerium data: prima est in solo Papa: secunda in omnibus episcopis, & prælatis: tertia, in Imperatore, Regibus, & Principibus sæcularibus, qui iurisdictionem super talia à Deo, mediante Papa accipiunt, in cuius signum ei fidelitatis iuramentum præstant.

Si plura desideras de hac re lege Tho. Bozium de Ruinis gent. & Reg lib. 2. qui doctissime hanc nostram sententiam comprobat, primo diuinæ scripturæ testimonijs, secundo, assertione Platonis, & Arist. tertio, argumentis moralibus: quarto politicis: quinto naturalibus: sexto, metaphysicis: septi mo, certissimis euentibus priuatis, & publicis octauo quotidianis experimentis: nono extraordinarijs vltionibus diuinitus immissis speciali Dei prouidentia, et decimo assertione historicorum; & demum omnium rerum naturalium quodam consensu.

Hæc sunt quæ ex vtraque parte de immunitate ecclesiastica & auctoritate temporali summi Pontificis a Theologis, & Canonistis disputantur.

FINIS.

INDEX DISPVTATIONVM.

QVAE IN HOC TRACTATV CONTINENTVR.

Vtrum

cogant

FINIS.